כָּל שֶׁאַתָּה הכהן נוֹשֵׂא את בִּתּוֹ, אַתָּה נוֹשֵׂא אַלְמָנָתוֹ, שלא נפסלה בביאת הפסול, וְכָל שֶׁאֵי אַתָּה נוֹשֵׂא בִּתּוֹ, אִי אַתָּה נוֹשֵׂא אַלְמָנָתוֹ. שואלת הגמרא: מַאי אִיכָּא בֵּין הָנָא קַמָּא וּבֵין רַבִּי יוֹסֵי, שהרי רבי יוסי ודאי מודה לכל הפסולים שהזכיר תנא קמא, מאחר שזרעם בכלל הפסולים מלהנשא לכהונה. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מְצָרֵי שֵׁנִי אִיכָּא בֵּינֵיהוֹן, שלדעת תנא קמא כיון שאסור לבא בקהל הרי הוא פוסל בביאתו, אבל רבי יוסי סובר שאינו פוסל, כיון שזרעו מצרי שלישי שמותר לבא בקהל.הגמרא מבארת מהו מקורם של תנא קמא ורבי יוסי: וּשְׁנֵיהֶם לֹא לָמְדוּהָ את דינה של הנפסלת בביאת פסול, אֶלָּא מִכֹּהֵן גָּדוֹל שאסור בְּאַלְמָנָה ומחללה בביאתו. ומבארת הגמרא, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר כִּי – כמו כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה, מַה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה שֶׁבִּיאָתוֹ בַּעֲבֵירָה וּלכך פּוֹסֵל את האלמנה הָהּ – בביאתו, אַף כָּל שֶׁבִּיאָתוֹ בַּעֲבֵירָה פּוֹסֵל, ולכן מצרי שני פוסל, שהרי ביאתו בעבירה. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר כִּי כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה, מַה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה שֶׁזַּרְעוֹ ממנה פָּסוּל לבא בקהל ופּוֹסֵל את האלמנה בביאתו, אַף כָּל ביאת איסור שֶׁזַּרְעוֹ פָּסוּל לכהונה הרי הוא פּוֹסֵל את האשה, וכלל זה בא לְאַפּוֹקֵי – להוציא מְצָרֵי שֵׁנִי שֶׁאֵין זַרְעוֹ פָּסוּל בכהונה, דְּאָמַר קְרָא (דברים כג ט) 'בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל ה'', וכיון שזרעו כשר אין ביאתו פוסלת את האשה לכהונה.

שנינו בברייתא, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל שֶׁאַתָּה נוֹשֵׂא בִּתּוֹ, אַתָּה נוֹשֵׂא אַלְמָנָתוֹ וְכָל שֶׁאֵי אַתָּה נוֹשֵׂא אֶת בִּתּוֹ אִי אַתָּה נוֹשֵׂא אַלְמָנָתוֹ.

הגמרא מבארת במה נחלקו רבן שמעון בן גמליאל ורבי יוסי. מבררת הגמרא: מַאי אִיכָּא בֵּין רַבִּי יוֹסֵי לְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. אָמַר עוּלָּא, גֵּר עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי האם פוסל בביאתו אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, לדעת רבי יוסי כיון שהזכרים מזרעו אסורים, פוסל את האשה, אך רבי שמעון אינו פוסל, כיון שבנותיהם כשרות לבא בקהל.

הגמרא מבארת מהו מקורם של רבי יוסי ורבי שמעון: וּשְׁנֵיהֶם לֹא לָמְדוּהָ את דינה של אשה שנפסלת בביאת פסול אֶלָּא מִכֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה. ומבארת הגמרא, דְּרַבִּי יוֹסֵי סָבַר כִּי כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה, מַה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה שֶׁזַּרְעוֹ ממנה פָּסוּל לכהונה וּפוֹסֵל אותה לכהונה, אַף כָּל פסול שֶׁזַּרְעוֹ פָּסוּל הרי הוא פּוֹסֵל את האשה, ולכך גר עמוני ומואבי שזרעו פסול פוסל. וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סבר כְּכֹהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה, מַה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַלְמָנָה שֶׁכָּל זַרְעוֹ פָּסוּל לכהונה וְאֲפִילּוּ נִקְבוֹת פוסל את אשתו בביאתו, לְאַפּוֹקֵי – להוציא גֵּר עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי שאין כל זרעו פסול, דִּנְקֵבוֹת הָווּ כְּשֵׁרוֹת לָבֹא בָּקָהָל, דְּאָמַר מַר, נאמר בפסוק (דברים כג ד) 'לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל ה' גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל ה' עַד עוֹלָם', ודרשו לֹא יָבֹא 'עַמּוֹנִי' – הזכר וְלֹא עַמּוֹנִית, וכן דרשו שדווקא 'מוֹאָבִי' – הזכר, לא יבוא בקהל ה', וְלֹא מוֹאָבִית, שהנקבות כשרות לבא בקהל.

הגמרא מבררת את דינה של אלמנת ספק חלל: אָמַר רַב חִסְדָּא, הַכֹּל – כל התנאים שנחלקו בברייתא, מוֹדִים בְּאַלְמָנַת עִיסָּה – אלמנת כהן שהיה ספק חלל, שֶׁפְּסוּלָה לְכְהוּנָּה משום ביאתו. שהרי מַאן מֵיכַל – מי הוא המיקל בְּכל הָנֵי תַּנָּאֵי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שסובר שאף גר עמוני ומואבי אינו פוסל את האשה, וְקָאָמַר כָּל שֶׁאַתָּה נוֹשֵׂא בִּתּוֹ, אַתָּה נוֹשֵׂא אַלְמָנָתוֹ, וְכָל שֶׁאֵי אַתָּה נוֹשֵׂא בִּתּוֹ אִי אַתָּה נוֹשֵׂא אַלְמָנָתוֹ, לְמַעוּטֵי מַאי – מה בא כלל זה למעט, לְמַעוּטֵי אַלְמָנַת עִיסָּה שֶׁפְּסוּלָה לְכְהוּנָּה, שאסור לכהן לשאת את בתו של ספק חלל, שיתכן שפסולה לכהונה. הגמרא מביאה דעות המתירים אלמנת עיסה לכהונה: רב חסדא שאמר אלמנת עיסה פסולה לכהונה, בא לְאַפּוֹקֵי מִדְּתָנֵי תַּנָּאֵי שיובאו להלן. דִּתְנַן, הָעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא עַל אַלְמָנַת עִיסָּה שֶׁכְּשֵׁרָה לְכְהוּנָּה. מבררת הגמרא, מַאי טַעְמָא התירוה ולא חששו שמא נבעלה לחלל. מבארת הגמרא, כיון דַּהֲווֹ סָפֵק סָפְקָא, שעל האלמנה עצמה לא היה ספק, אלא באה להיפסל רק מכחו, וְסָפֵק סָפְקָא לְקוּלָּא.שנינו במשנה, רבי אליעזר אומר וְדָאן בְּוַדָּאן מוּתָּר, ודאן בספיקן, וספיקן בודאן וספיקן בספיקן אסור: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שמתיר רק את הפסולים הודאין לבוא זה בזה, ואוסר על הפסולים מספק לבוא זה בזה. ומוסיף רב יהודה, כִּי אָמְרִיתָהּ פסק הלכה זה קַמֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל, אָמַר לִי להקשות על דברי, הִלֵּל שׁוֹנֶה בברייתא, עֲשָׂרָה יוֹחֲסִים עָלוּ מִבָּבֶל וְכוּלָּם מוּתָּרִים לָבֹא זֶה בָּזֶה, והפסולים מספק מותרים בפסולים הודאין, וְאַתְּ אָמַרְתְּ הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שאוסר הפסולים מספק לבוא זה בזה.

מבואר בגמרא שנחלקו רב ושמואל, שלדעת רב נאסרו אלו הפסולים מספק בפסולים הודאין וכן הפסולים מספק בשאר פסולי ספק, כדעת רבי אליעזר, ולשמואל כל הפסולים מותרים לבא זה בזה, וכדעת הברייתא.

מקשה הגמרא על רב ושמואל שסותרים דבריהם ממקום אחר: וְרַבִּי דְּרַב אַדְּרַב, וְרַבִּי דִּשְׁמוּאֵל אַדִּשְׁמוּאֵל, דְּאִיתְּמַר, אֲרוּסָה שֶׁעִיבְּרָה, ואין ידוע אם מהארוס, והולד כשר, או מאיש אחר והולד ממזר, רַב אָמַר הַוָּלָד נידון כְּמַמְזֵר ודאי, שאנו אומרים שנולד מן הרוב, והרוב אסורים עליה, וּשְׁמוּאֵל אָמַר הַוָּלָד שְׁתּוּקִי – ספק ממזר, כיון שספק אם הוא מארוסה או מאיש אחר. רַב אָמַר הַוָּלָד נידון כְּמַמְזֵר ודאי וּמוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת, ושותר לדבריו כאן שהלכה כרבי אליעזר שאוסר על ספק ממזר להנשא עם ודאי ממזר. וּשְׁמוּאֵל אָמַר הַוָּלָד שְׁתּוּקִי וְלכן אָסוּר בְּמַמְזֶרֶת, וסותר לדבריו כאן שהלכה כתנא קמא שמתיר את כל האסורים לבא זה בזה.מתרצת הגמרא: אֵיפּוֹךְ – הפוך את גירסת הברייתא, ותשנה רַב אָמַר הַוָּלָד שְׁתּוּקִי ואסור בממזרת, וכרבי אליעזר, וּשְׁמוּאֵל אָמַר הַוָּלָד מַמְזֵר ודאי ומותר בממזרת, וכתנא קמא.

שואלת הגמרא: אם כן תַּרְתֵּי לָמָּה לִי – מדוע הוצרכו רב ושמואל לשנות את מחלוקתם הן בארוסה שעיברה והן בפנויה שזינתה. מיישבת הגמרא: צְרִיכָא, דְּאִי אִיתְּמַר את מחלוקתם בָּהָא – במשנה כאן גבי פנויה, הֵיינוּ אומרים שדווקא בָּהָא קָאָמַר רַב שהלכה כרבי אליעזר שאוסר ספיקן בודאן, מִשּׁוּם דְּרוֹב העולם כְּשֵׁרִים אֲצְלָהּ שהרי היא פנויה, ולפיכך יש להחמיר ולאוסרו בממזרת, אֲבָל הָתָם בברייתא גבי ארוסה, דְּרוֹב העולם פְּסוּלִים אֲצְלָהּ, אֵימָא – הייתי אומר שמודֵי רב לִשְׁמוּאֵל שהולד ממזר ומותר בממזרת.

וְאִי אִיתְּמַר את מחלוקתם בָּהָךְ – רק בברייתא גבי ארוסה, הֵיינוּ אומרים שדווקא בָּהָא קָאָמַר רַב שהולד שתוקי ואסור בממזרת, מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵימְלָה בָּאֲרוּסָה, והרי הוא כשר, אֲבָל בָּהָא – בנידון משנתינו, שמדובר בפנויה ואין לנו סיבה לתלות את הולד בכשר יותר מאשר בפסול, אֵימָא מודֵי רב לִשְׁמוּאֵל שהולד מותר בממזרת, צְרִיכָא.

הגמרא מתרצת באופן אחר את הסתירה שבדברי רב ושמואל: וְאִי בָּעֵית אֵימָא, לְעוֹלָם לֹא תֵּיפּוֹךְ, ולרב ארוסה שעיברה הולד ממזר ולשמואל הולד שתוקי, ואין משם סתירה לדבריו כאן שאסר ספק פסול בודאי פסול, וּמַאי הולד מַמְזֵר דְּקָאָמַר רַב בברייתא, לַאו הכוונה שהוא כממזר ודאי וּמוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת, אֶלָּא שהוא ממזר רק לגבי זה דְּאָסוּר בְּבַת יִשְׂרָאֵל, לפי שהלכה כרבי אליעזר שאוסר ספיקן בודאן. וכך גם בדברי שמואל אין סתירה, וּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר הַוָּלָד שְׁתּוּקִי, כוונתו דְּאָסוּר הולד בְּבַת יִשְׂרָאֵל, אבל בממזרת מותר, שכן שמואל סובר כתנא קמא שמתיר ספיקן בודאן.שואלת הגמרא: אִי הָכִי שגם שמואל אוסר את ולד הארוסה בבת ישראל, הֵיינוּ דְּרַב, ובמה נחלקו.

מבארת הגמרא באופן אחר את דברי שמואל: אֶלָּא מַאי הולד שְׁתּוּקִי שאמר שמואל, שֶׁמְּשַׁתְּקִין אוֹתוֹ מִדִּין כְּהוּנָּה, שאם היה הארוס כהן והאשה אומרת שולד זה ממנו, אין הולד מתייחס אחריו ואינו בחזקת כהן. שואלת הגמרא: פְּשִׁיטָא, הֲשְׁתָּא מִדִּין יִשְׂרָאֵל כשר מְשַׁתְּקִינַן לֵיהּ, שמחזיקים אותו כשתוקי שאסור בבת ישראל, כיון שאין ידוע לנו מי אביו, מִדִּין כְּהוּנָּה מִיבָּעֵי, הלא ודאי שאין הוא בחזקת כהן, שהרי אין ידוע מי אביו.

מבארת הגמרא את דברי שמואל באופן אחר: אֶלָּא, מַאי הולד שְׁתּוּקִי, שֶׁמְּשַׁתְּקִין אוֹתוֹ מִנְּכְסֵי אֲבִיו, שאם מת הארוס אינו יורשו. שואלת הגמרא: פְּשִׁיטָא, מִי יָדְעִינַן אֲבִיהּ מַנּוּ – וכי אנו יודעים מי אביו, ואיך נוציא מיורשי ודאי של הארוס וניתן לספק.

המשך בעמוד נה

משיבה הגמרא: **לא צריכא** אלא במקרה דְּהסכין תָּפַס מנכסי הארוס לאחר שמת בטענה שהוא אביו, ובא שמואל להשמיענו שמוציאים ממנו.

ביאור נוסף בדברי שמואל: **ואי בָּעֵית אימָא, מאי שְׁתּוּקֵי, בְּדוּקֵי,** ונקרא כן משום **שֶׁבּוֹדְקִים אֶת אִמּוֹ** – לשואלה ממי נבעלה, **ואם אוֹמֶרֶת לְכֶשֵׁר נִבְעַלְתִּי הרי היא נֶאֱמֶנֶת** והולד כשר. שואלת הגמרא: **לפי** ביאור זה **כְּמַאן** – כמו מי סובר שמואל, **כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל** [להלן] הסובר שנאמנת, והלא **הָאָמַר שְׁמוּאֵל חָדָא וימְנָא** – במקום אחר שהלכה כרבן גמליאל, ולשם מה עליו לחזור על כך. **דִּתְנַן,** פנויה **שֶׁהָיְתָה מְעוּבֶּרֶת,** ואין ידוע אם מכשר נתעברה או מפסול, **וְאָמְרוּ לָהּ מַה טִּיבוֹ שֶׁל עוּבָּר זֶה** – האם הוא מכשר או מפסול, ואמרה להם **מֵאִישׁ פְּלוֹנִי שהוא כשר וְכֹהֵן הוּא** – ומיוחס, **רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים נֶאֱמֶנֶת,** כיון שיש לה חזקת כשרות ואין לפוסלה מחמת הספק, **ורַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל** שנאמנת, ומדוע הוצרך שמואל לומר גם כאן שהלכה כרבן גמליאל. משיבה הגמרא: **צריכָא, דְּאִי מֵהָתָם** – שאם היה אומר כן רק לגבי המחלוקת בפנויה, **הָוֵה אָמְנָא** שרק **הָתָם** סובר שמואל כדבריו שנאמנת כיון **שרוֹב כְּשֵׁירִים אֲצְלָהּ,** שהרי פנויה היא, והרוב מסייע לדבריה, **אֲבָל הָכָא** בארוסה **דְּרוֹב פְּסוּלִים אֲצְלָהּ, אֵימָא** הייתי אומר **שלא** נאמנת, **לכן צריכָא** שמואל לומר גם כאן שנאמנת.

הגמרא מבארת מדוע לדעת רבי אלעזר הכותים אסורים להנשא זה לזה: **תַּנְיָא וְכֵן רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, כּוּתִי לֹא יִשָּׂא כּוּתִית.** שואלת הגמרא: **מַאי טַעְמָא. אָמַר רַב יוֹסֵף, עֲשָׂאוּהוּ** לכותי והשוו את דינו **כְּמוֹ גֵּר לְאַחַר עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת** שכבר נשתכחה גירותם, ואסרוהו חכמים בממזרת כדי שלא יאמרו ישראל נשא פסולה. **דְּתַנְיָא, גֵּר עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת** שלא נשתכחה עדיין גירותו, **מוּתָּר בְּמַמְזֶרֶת,** כיון שגרים אינם נקראים קהל, והממזר לא נאסר אלא מלבא בקהל, **אבל מִבָּאן** – מדור עשירי **וְאֵילָךְ** שכבר נשתכחה גירותו, **אָסוּר בְּמַמְזֶרֶת** מדרבנן, שמא יאמרו ישראל נושא ממזרת, **ויֵשׁ אוֹמְרִים** שמותר בממזרת **עַד שֶׁיִּשְׁתַּקַּע** – שישתכח **שֵׁם עַבּוֹדַת כּוֹכָבִים מִמֶּנּוּ,** אבל מכאן ואילך אסור.

שואלת הגמרא: **אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, מִי דָּמֵי דין הכותי והגר, הלא הָתָם** בגר שאסרוהו בגיורת, מדובר **בְּגֵר יָשָׁן** עד שהרואה אינו מכיר את יחוסו וחושבו לישראל, **וּמַמְזֶרֶת חֲדָשָׁה** – שידועה ומוכרת לממזרת, **לכן אָמְרֵי הרואים, בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא דְּקָא נָסֵיב מַמְזֶרֶת** – ישראל נשא ממזרת, אבל **הָכָא** לענין כותי וכותית, **אֵידֵי וְאֵידֵי כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ** – הלא מחזיקים את שניהם בשווה, או ככותים, או כישראלים גמורים, ואין כאן ישראל נושא פסולה.

מביאה הגמרא טעם אחר: **אֶלָּא כִּי אָתָא רַב דִּימִי אָמַר, רַבִּי אֶלְעָזָר** שאוסר את הכותים להנשא זה לזה, **סָבַר לֵיהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל**

וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא, וכפי שיבואר להלן. רַבִּי אֶלְעָזָר סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר כּוּתִים גֵּרֵי אֲרָיוֹת הֵם, שלא נתגיירו גירות גמורה, אלא מפחד אריות שהיו משחיתים בהם, והרי הם כשאר עובדי כוכבים שנשאו בנות ישראל. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל שסובר שהם גויים סָבַר לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַוָּלָד מַמְזֵר, שיש ממזר מחייבי לאוין. וכיון שיש ספק בכל כותי שמא מוצאו מישראלית שנישאה לכותי, והרי הוא ישראל ממזר, או שמוצאו מכותי וכותית והרי הוא גוי, אסורים להנשא זה לזה, שהרי ישראל ואפילו ממזר אסור להנשא לגוי. הגמרא דוחה טעם זה. שואלת הגמרא: וּמִי סָבַר לָהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּרַבִּי עֲקִיבָא שגוי הבא על בת ישראל הולד ממזר, וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, מִנַּיִן לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעֶבֶד שֶׁבָּאוּ עַל הַכֹּהֶנֶת וְעַל הַלְוִיָּה וְעַל בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁפְּסָלוּהָ מלהנשא לכהן, ובת כהנת אף נפסלת מאכילת תרומה בבית אביה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יג) 'וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ', ומלשון הכתוב 'אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה' למדנו, שרק מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בה תורת קידושין ששייך בה אַלְמָנוּת כשמת, וְגֵרוּשִׁין אם גירשה, הוא אין ביאתו פוסלת אותה מלחזור ולאכול בתרומת בית אביה, יָצָא מכלל זה עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעֶבֶד שבאו עליה שֶׁאֵין לוֹ בבת ישראל אַלְמָנוּת וְגֵרוּשִׁין שביאתם פוסלת אותה מלשוב ולאכול בתרומת בית אביה. וְאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ סָבַר לָהּ רבי ישמעאל כְּרַבִּי עֲקִיבָא שגוי הבא על בת ישראל הולד ממזר, הַשְׁתָּא מַמְזֵר חָיֵי מֵיפְסַל בְּבִיאָתוֹ מֵיבָּעְיָא – האם נדרש פסוק מיוחד ללמד שפוסלה בביאתו מלאכול בתרומה. ומוכח שאינו סובר כרבי עקיבא שגוי הבא על בת ישראל הולד ממזר. ואם כן מה טעמו של רבי אלעזר שאוסר על כותי להנשא לכותית.

הגמרא מבארת באופן אחר מה טעמו של רבי אלעזר: אֶלָּא רַבִּי אֶלְעָזָר שאוסר כותי בכותית, סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר כּוּתִים גֵּרֵי אֲרָיוֹת הֵם, ואין גירותם גירות, וְאַף סָבַר לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעֶבֶד הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הַוָּלָד שנולד מהם מַמְזֵר, וכיון שיש לנו ספק בכל כותי שמא מוצאו מישראלית שנישאה לכותי, והרי הוא ישראל ממזר, או שמוצאו מכותי וכותית והרי הוא גוי, אסורים להנשא זה לזה, שהרי אסור לישראל ואפילו ממזר להנשא עם גוי. דוחה הגמרא ביאור זה. שואלת הגמרא: וּמִי סָבַר לָהּ רַבִּי אֶלְעָזָר כְּרַבִּי עֲקִיבָא שגוי או עבד הבא על בת ישראל הולד ממזר, וְהָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל פִּי שֶׁנֶּחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל בְּצָרוֹת – בדין יבום אשה שהיא צרת אשה האסורה עליו באיסור עריות, שבית שמאי סוברים שמתייבמת ובית הלל אוסרים לייבמה ומותרת להנשא בלא חליצה, מכל מקום מוֹדִים זה לזה שֶׁאֵין מַמְזֵר אֶלָּא מִמִּי שֶׁאִיסּוּרוֹ אִיסּוּר עֶרְוָה וְעָנוּשׁ כָּרֵת, למעט איסור ערוה שאיסורו בלאו, ולכן בני צרת ערוה שנתייבמה כדעת בית שמאי, הרי הם ממזרים לדעת בית הלל, כיון שנולדו מאיסור אשת אח שלא במקום מצוה שהיא בכרת, אבל בני צרת ערוה שנהגזה כבית הלל ונישאה לאחר בלי חליצה, אינם ממזרים אף לדעת בית שמאי, כיון שנולדו מאיסור לאו. ומוכח שרבי אלעזר לא סובר כרבי עקיבא, אלא אין ממזר מחייבי לאוין.

מבארת הגמרא באופן אחר את דעת רבי אלעזר שאסר כותי לכותית: אֶלָּא כִּי אָתָא רָבִין לבבל מארץ ישראל אמר, אָמַר רַבִּי חִייָא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמְרֵי לָהּ אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, וְאָמְרֵי לָהּ אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שֶׁלֹּשׁ מַחֲלוֹקוֹת בַּדָּבָר – שלש שיטות נאמרו בענין הכותים והכהנים שנתערבו בם, כמבואר בפסוק להלן, ומתוך כך יתבאר גם מדוע נאסרו הכותים לבא בקהל ישראל.

דעת רבי ישמעאל: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר שהכּוּתִים גֵּרֵי אֲרָיוֹת הֵן – שלא נתגיירו אלא מפחד האריות שהרגו בהם, ונמצא שאין גירותם נחשבת לגירות, וְכמו כן כֹּהֲנִים שֶׁנִּטְמְעוּ – שנתערבו בָּהֶם, כֹּהֲנִים פְּסוּלִים הָיוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב' יז לב) 'וַיִּהְיוּ יְרֵאִים אֶת ה' וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם [הכותים] מִקְצוֹתָם [ר' מקצת] כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת'. וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פירושה של תיבת 'מקצותם' היא, מִן הַקְּוֹצִים שֶׁבָּעָם – מן הפסולים שבעם, שמהם עשו להם כהני במות. וּמְשׁוּם הָכִי פַּסְלִינְהוּ – וכיון שגירותם לא היתה גירות, פסלו אותם ואסרו עליהם לבוא בקהל ישראל.

דעת רבי עקיבא: וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר שהכּוּתִים גֵּרֵי אֱמֶת הֵן, ודינם כישראל, וְכֹהֲנִים שֶׁנִּטְמְעוּ – שנתערבו בָּהֶן, כֹּהֲנִים כְּשֵׁרִים הָיוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) 'וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם [הכותים] מִקְצוֹתָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת', וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כהנים אלו ששימשו בבמות היו מִן הַבְּחִירִים שֶׁבָּעָם. וְאֶלָּא מִפְּנֵי מָה אֲסָרִם חכמים לבוא בקהל ישראל, והרי הם גרי אמת, וגם הכהנים שנתערבו בהם כשרים היו, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְיַיבְּמִים רק אֶת הָאֲרוּסוֹת – שנתקדשו ועדיין לא נישאו,

---

אגרות קודש

ב"ה, י"ג אייר, תשי"ז

ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום החמישי עם המוסגר בו רשימת ההגרלה, ולפלא שאינו מאשר קבלת המכתב-תמני על מה שלא ביקר בירושלים עיה"ק ת"ו למסור פ"ש מכאן. ואף שאחרים עשו זה, ידוע מרז"ל לא מכל אחד אדם לומד. ובפרט במסירת פ"ש, שכל אחד מוסר וואס ער האט געזומען מער, והלא אין דיעותיהם שוות. והעיקר - שמה שאחרים ימסרו הנ"ל אפילו את"ל שלא יחסר מאומה בהנוגע להשומעים, אבל בודאי שחסר הענין אצל זה הצריך למסור הפ"ש. ומי לנו גדול מרבותינו נשיאינו וידוע נוסח פ"נ של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע שכתבו לפני אמירת דא"ח "שיפעלו בי ובהשומעים".

בודאי הנמצאים באה"ק ת"ו אין זקוקים להתעוררות מיוחדה לנצול יום הבהיר ל"ג בעומר הבע"ל, ובכל זה גם עד"ז מזכיר הנני בזה, ולו יהא ע"ד הפתגם לא נצרכה אלא להעדפה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור מתוך בריאות הנכונה.